

ויזרע יצחק

שנה ה'

<p>פרשת "חקת" הפטרה: "ויפתח הגלעדי" י' תמוז תשע"ב</p>	<p>יוצא לאור ע"י מדרשת "ויזרע יצחק" ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל</p>	<p>זמני השבת י"ב 19:11 י"ג 20:31 י"ד 21:17</p>	<p>ת"א 19:28 ת"ב 20:34 ת"ג 21:19</p>	<p>חיפה 19:21 10:36 21:21</p>
--	---	--	--	---------------------------------------

הגיגים לפרשת השבוע

"זאת זקת התורה" (במדבר יט' ב)

רבינו בחיי מלמדנו שבלשון העברית יש הבדל בין "חק" ל"חקה", כי המצוה הנקראת "חק" היא נמשכת ממדת "זכור", כענין שכתוב בפסח מצרים: "לחק לך ולבניך" (שמות יב), וכפי שאומרים בברכת המילה "וחק בשארו שם", ובתפלות יום הזכרון נאמר: "כי חק לישראל הוא" (תהלים פא). ואילו המצוה הנקראת "חקה" נמשכת ממדת "שמור", וזהו שנאמר: "את חקותי תשמרו" הנאמרת במצות "כלאים" ובמצות "אשת אח" שמזכיר זאת בתוספת לשון שמירה, וכן נאמר: "ושמרת את החקה הזאת למועדה" (שמות יג), וכן בפסוק שלפנינו נאמר: "זאת חקת התורה".

"ובוזה בוי הנזרה יכבס בגדיו" (במדבר יט' כא)

ידועה השאלה המפורסמת שנשאלת על ידי רוב המפרשים: מדוע הפרה שמטהרת את הטמאים, מטמא את הטהורים? ה"כלי יקר" מקדים ואומר שמצינו מקום נוסף לשאלה מעין זו מההלכה שכל אוכל אינו מוכשר לקבל טומאה עד שיפול עליו מים. ונשאלת השאלה, איך אפשר שהמים שמקורם ממקום טהור והם סמל הטהרה יגרמו לטומאה באוכלים? אלא מבאר ה"כלי יקר" את יסוד העניין ואומר שכך הוא בטבעם של דברים, שכל דבר אינו מתפעל כי אם מדבר שהוא הפך ממינו ולא מתפעל ממה שהוא מאותו המין, ומביא דוגמה את היצר הרע שמתגרה יותר בישראל מאשר באומות העולם, ומתגרה בתלמידי חכמים יותר מאשר הוא מתגרה בעם הארץ (לפי סוכה נב) והטעם הוא משום שהם הפכיים לו על כן הוא רוצה להתגבר עליהם, וזו הסיבה שסמוך לעליית השחר החושך מתגבר, כי כל דבר מתפעל מההפוך לו דווקא. אם כן ניתן להבין שכל אוכל וזרע אינו מתפעל מהטומאה שתעשה בו רושם עד שיבא עליו מים שכולו טהרה ואז הטומאה תרצה לנצח את הטהרה ומתגברת עליה ועושה בה רושם. כך גם במי נדה שיש בהם מים שכולם טהרה ויש שם אפר פרה שכולו טומאה והם מעורבים יחד, לפיכך אם מי נדה נזרק על אדם טמא אז אין האדם מתפעל מן האפר שהרי הוא ממינו, אבל הוא מתפעל מן המים שהם הפכיים לו, כי הוא טמא והמים טהורים, על כן המים פועלים בו ומנצחים את הטומאה, אבל אדם טהור הנושא את מי הנדה, אינו מתפעל מן המים כי הם ממינו ששניהם טהורים, אבל הוא מתפעל מן האפר שהם הפכיים לו, כי הוא טהור והאפר טמא, לכן האפר פועל ועושה בו רושם ומטמא אותו.

"ויבאו בני ישראל כל העדה" (במדבר כ' א)

שואל ה"אור החיים" הקדוש מדוע מוסיף הכתוב ואומר: "כל העדה", וכי לא הספיק במה שאמר "בני ישראל" שמן הסתם הם כל העדה? ומביא שלושה תירוצים לשאלה: א'. לפי שבהמשך הכתוב מסופר על מעשה מי מריבה שגרם לכך שמשנה נענש משה על שאמר להם "שמעו נא המורים", לכן הקדים הכתוב והודיע ש"כל העדה" היו צדיקים וזו הסיבה שמשנה נענש על שקראם "מורים". ב'. להגדיל ולשבח את מעלתה של מרים, שלמרות ש"כל העדה" היו צדיקים, לא עמדה זכותם להעמיד להם באר המים, אלא הבאר היתה בזכותה של מרים. ג'. חז"ל אמרו שישראל לא הלכו לגמול חסד עם מרים, וכשנקהלו על משה ועל אהרן, חשב אהרן שבאו לגמול חסד עם מרים, והם לא באו אלא לריב עמם, היה מקום לחשוד בישראל שלא היו אז באותו מצב כשרים, וזה לך האות שלא גמלו חסד עם הנביאה, לזה קדם והודיעך כי "כל העדה" היו צדיקים.

"ויאמר אליו אדום לא תעבור בין פן בזורב אצא לקראתך" (במדבר כ' יז)

מדוע משתמש הכתוב בלשון "פן" במובן של "שמא" ולא אמר "כיי" במובן של "ודאי"? מבאר ה"שפת אמת" שאדום לא טען שהוא מתכוון כעת לצאת בחרב לקראת ישראל, אלא הוא מביע חשש שמא בעתיד תהיה מלחמה בין אדום לישראל, ובזכות המעבר שיעברו עתה בני ישראל בארצם הם ידעו את כל מוצאות ארץ אדום ואת הדרכים לנצח את אדום, ומשום כך נקט בלשון "פן"-שמא.

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת :

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע יא' ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשל"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע יג' אדר ב' תשס"ה

אין לעיין בעלון בשעת התפילה

לא לשמור על קדושת הגליון

"וַיִּזְתֶּן בַּיַּמִּי" (במדבר כ' ז)

הרמב"ן מבאר שאין כוונת הכתוב באומרו: "מימיו" למים שישנם בסלע כמו כוונת הכתוב שאמר "תתן יכולה" או "ויתן פרו", שהלוא אין זה מטבעו של הסלע שיהיו בו מים, אלא כוונת הכתוב למים אשר יצאו ממנו, "כי בהפוך ה' החלמיש למעינו מים" ויצאו ממנו מים, אזי יקראו מים אלו על שמו "מימיו", ואמר זאת הכתוב להודיענו שהמים הללו יצאו מגוף הסלע ולא מהאדמה אשר תחתיו, כפי שקורה לא פעם שרואים מים יוצאים מסלע אלא שמקורם הוא מהאדמה ורק "עוברים" דרך הסלע, וכן אמר הכתוב: "ההופכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים" (תהלים קיד ח). וחזר ואמר הכתוב: "והוצאת להם מים מן הסלע", הקב"ה מצוה את משה שאתה, בעורך שם, תוציא להם את המים מן הסלע, "להם", שכולם יראו אותם נובעים.

"קִזְזוּ אֶת הַמַּטֵּה... וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעֵירָם" (במדבר כ' ז)

מובא ב"ספר חסידים" שלמרות שההלכה בענייני אכילה קובעת שתחילה צריך האדם להאכיל את הבהמה ורק אחר כך יאכל הוא את ארוחתו, ולמדו זאת חז"ל מכך שנאמר תחילה: "ונתתי עשב בשדך לבהמתך" ואחר כך נאמר: "ואכלת ושבעת", לומדים מהפסוק שלפנינו שבענייני שתיה ההלכה אינה כן, אלא תחילה צריך האדם לשתות ואחר כך להשקות את בהמתו שנאמר: "והשקית את העדה" ואחר כך "ואת בעירם".

"שָׁמְעוּ נָא הַמּוֹרִים" (במדבר כ' י)

שואל **רבי שמחה הכהן ראפפורט**, הרי מובא במדרש ש"השכינה היתה מדברת מתוך גרונו של משה". אם כך מדוע נענש משה על כך שאמר: "שמעו נא המורים", הרי אלו דברי השכינה שהיתה מדברת מתוך גרונו ולא דברי עצמו? ומתוך על פי הנאמר בגמרא (פסחים) "כל הכועס, אם נביא הוא, שכינה מסתלקת ממנו". יוצא אם כן, שכיון שבא משה לכלל כעס, גרם הדבר שהסתלקה ממנו השכינה, ומה שאמר "שמעו נא המורים" היו אלו דברי עצמו, ולכן נענש. לפי זה ניתן להבין את הפסוק: "ויקציפו על מי מריבה וירע למשה בעבורם כי המרו את רוחו ויבטא בשפתיו" (תהלים קו). דהיינו מכיון שבני ישראל הביאו את משה לכלל כעס, נסתלקה ממנו השכינה, ואז "ביטא בשפתיו" ואמר: "שמעו נא המורים", ומשום כך נענש.

"וַיֵּצְאוּ מֵיַם רַבִּים וְתִשֶׁת הָעֵדָה וּבְעֵירָם" (במדבר כ' יא)

מבאר ה"משך חכמה" שכאשר מוריד הקב"ה ברכה בחפץ לב ובסבר פנים יפות, הרי שברכה זו אינה מיוחדת בכמותה, אלא באיכותה. כי ברכה זו היא נשגבת יותר ונאה יותר כאשר במעט מזון יושבע רעבונו של המתברך, ובמעט השתייה יושבר צמאונו. רעיון זה בא לידי ביטוי בברכות שמבטיח הקב"ה להולכים בדרכיו: "ואכלתם לחמכם לשובע" (ויקרא כ"ה) ומפרש רש"י "שיהא אוכל קמעה, ומתברך במעיו". ולכן אמרו חז"ל: לא נתקררה דעתם של ישראל עד ששמעו "ואכלתם לחמכם לשובע" שזה עניין נשגב שבמעט המזון יספיק לנפשו. וכאשר יאכל האדם מזון היוצא מתחת ידו של הקב"ה הרי זה אושר נפשי ומזון רוחני, כפי דרשת חז"ל שעל המן נאמר: "לחם אבירים" (תהלים עח' כה), שהיה מגיע לכל אחד הוא לפי שלמותו בעבודת ה': לצדיקים ירד על פתח בתיהם, הבינוניים יצאו ולקטו ליד הבית, והרשעים שטו ולקטו והביאו מרחוק, לצדיקים ירד כלחם, לבינוניים ירדו כעוגות, והרשעים טחנו ברחיים והכינו בעצמם (לפי יומא עה). ולכן, אילו לא שינו משה ואהרן את דבר ה' ועשו כמצותו, היתה הברכה רבת האיכות ולא הכמות, כפי שהיה במן ש"המרבה לא העדיף" מעומר אחד (שמות טז' יח) והיה מספיק לכולם. גם השתייה היתה עניין נפשי, אשר בזה נבדלת היא משתיית הבהמה, שנועדה רק "לכבות את החום הצמאוני מאש הקיבה". אולם מכיון שלא התקדש שמו של הקב"ה, ירדה אז הברכה בכמות לא באיכות, והיתה שתייתם שווה לשתיית הבהמה. ומדויק מהכתוב שבתחילה אמר ה': "והוצאת להם מים" (במדבר כ' ח), ולא הזכיר הכתוב: "מים רבים", וכן כתוב: "והשקית את העדה ואת בעירם", כשהתיבה "ואת" נועדה להפריד בין האדם לבהמה, דהיינו ששתיית האדם תהיה נבדלת משתיית הבהמה. אולם כאשר לא עשו כפי שצוה ה', אז "ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירם", שניהם שוים בשתייתם, כלומר הברכה היתה רק בכמות.

"עַל גְּבוּל אֶרֶץ אֲדוּם, לֵאמֹר יֵאֶסֶף אֶהְרֹן אֶל עַמּוּי" (במדבר כ' כג)

השאלה הנשאלת, מדוע נקבר אהרן דווקא על גבול ארץ אדום? מובא ב"תפארת יהונתן" שמבואר ב"לחם לפי הטף" שכל הטעם של שנאת עשו ליעקב היה מפני שיעקב, שהוא האח הקטן, לקח מעשו, שהוא הגדול, את הבכורה והברכה שנאמר: "הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים", והנה אהרן היה גדול ממשו בשלוש שנים, ובכל זאת ויתר לאחיו הקטן על הגדולה וההנהגה בשמחה כמו שאומר הפסוק "וראך ושמח בליבו" וזאת משום שמשו היה גדול ממנו בחכמה ובנבואה, אם כך, גם עשו לא צריך להרהר על יעקב שהרי הוא ודאי גדול ממנו בתורה ובחכמה.

לרפואת כל חולי עם ישראל ובכללם: הרה"ג משה חזקיהו שליט"א בן שרה, דוד בן בוינה בינה, עינבר בת אביבה

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) להשאלה בטלפון: 052-3268315

גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנוכת בית" ו"ברית יצחק" (כולל מנחה וערבית) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" בני ברק ומדרשת "ויזרע יצחק"

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו שישי 14:00 בית כנסת "תורת ישראל" קרית הרצוג ב"ב